

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja l. 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi pol, in velja po postu za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XV.

V Ljubljani 20. grudna 1862.

List 36.

Predjastlična.

O Dete premilo,
Nebeško darilo,
Prid' meni v' serce!
Te niso sprejeli,
Pod streho ne vzeli
Nemili ljudje.

O Dete itd.
To hlevec merzlotno,
Zaduhlo mokrotno,
Ni hiš'ca za té.

O Dete itd.
Te jasli noćedne,
Za z'valce govodne,
Ni zibka za té.

O Dete itd.
Te slamne pešice
In borne plenice
So malo gorke.

O Dete itd.
Herodež nemili
Te hoče po sili
Dobiti v roke.

O Dete itd.
Te v serce sprejeti,
Te v sercu imeti
So moje zelje.

O Dete itd.
Sej serce človeško,
Pa verno nebeško
Je hiš'ca za té.

O Dete itd.
Sej serce želeće
Nebeške le sreće
Je zibka za té.

O Dete itd.
Sej serce je vneto
Z ljubeznije sveto
Odejca za té!

O Dete itd.
Sej serčno moljenje,
Pobožno življenje
Egipt je za té.

Jan. Klapšič.

Božična

za otročiče.

Otroci, veselje
Necoj se glasi:
Se spolnijo želje,
Se Ježčik rodi.

Ze angelček poje,
Pastirci gredo,
Darove mu svoje
Ze Kralji nesó.

Tud mi pristopimo,
Le pejte z menoj!
To Bete molimo
Ponizno necoj.

Bo Detice zalo
Nebeških daróv
Prav rado nam dalo
Ce molimo ga prav.

Ze glorijsko čujem,
Pa vse je svetlo,
Ze vidit' zdihujem
To Dete lepó.

O Ježušek dragi,
Pred tabo klečim,
V ljubezni preblagi
Tvoj biti želim.

Očesce premilo
Oberni namé;
Daj, de te ljubilo
Bo moje serce.

Serce in cutilo
Ponudim ti v dar,
Daj, de te žalilo
Ne bude nikdar.

Jeran.

Svéto pismo, véra, natvorostlove.

Bog je vstvaril, kakor se bere v prvih bukvah Mojzesovih, nebó in zemljo, in vse kar je, vstvaril je tudi človeka, in sicer vstvaril ga je po svoji božji podobi, moža in ženo ju je vstvaril. Iz zemlje, bereš ondi, zobrazil je Bog človeka, vdihnil mu je duha življenja, in človek je postal živo bitje. Pa bil je človek, imenovan Adam, še sam, in dobro po izreku Božjem bi ne bilo, možu samemu biti. Zato dá Bog nad Adama terdo spanje priti, mu vzame v spanju eno njegovih réber, naredi iz njega ženó, jo oživi

in Adamu pripelje, ki jo sprejme, rekoč: „To je kost od mojih kosti, in mesó od mojega mesa. Možinja naj se imenuje, ker vzeta je od moža.“ In dal ji je ime Hava ali Eva, to je, mati vsih živih.

Tako pripoveduje sv. pismo začetek sveta, in rodu človeškega; popisuje pa tudi uredovanje in uredenje stvaritve vse po Bogu v šestih dnevih, sveto pismo namreč, katero nam stavi ko nar. stareji knjiga na svetu pred oči zgodovino od začetka sveta do Abrahama, Izaka in Jakoba, in od Jakoba in njegovih sinov v izraelsko-judovskim ljudstvu do leta 134 pred Kristusovim rojstvom. V tem letu je Janez Hirkan nasledval svojemu ocetu Simonu ko veliki duhoven in vladar judoskega ljudstva; scasoma je pa prišlo vse Judovsko pod oblast mogočnih Rimljanov; postavili so ti ptujca Antipatra oblastnika čez Judejo; žeslo, kraljeva palica, je bila odvzeta zdaj Judu, in vojvodstvo mlajšim njegovim; Herod, Antipatrov sin, v kralja povzdignjen, je vladal za tem na Judovskim, in o njegovem času bil rojen je On, ki je imel poslan biti, v kterega imajo upati vsi narodi — Kristus Jezus, objubljeni, prerokovani, in toliko zaželeni Zveličar sveta.

Starodavni časi drugih ljudstev se zgublajo bolj ali manj v pravljice; pripovedovanje sv. pisma, tako stare ko nove zaveze, pa je zgodovinska, in še vse več ko zgodovinska resnica. Pisateljev teh bukev je več znanih, in ti so vsi skoz in skoz spošteni in resniceljubni. Kdor takim možem ne verjame, verjeti ne more potem lahko kaj drugega, razun kar sam vidi, sliši in tiplje. Beseda, s katero pripoveduje; reči, zgodbe, ktere pripovedujejo, kažejo že same na sebi znamnja resnice, zgodovinske prigodbe, ne pa pravljic; resnice, ki se tukaj o zadevi Boga, svetá in človeka in njegovih dolžnost do Boga in bližnjega beró, so tako čiste, blage, veličastne, človekov poklic in vzrok njegove spačenosti pojasnovavne in svete, ko pri nobenem drugem ljudstvu; tu se človek soznani z enim vsegamogočnim, neskončno modrim, svetim in večnim Bogom ko začetnikom vsih reči, vsih stvari; tu spoznava svojega bivanja imenitni namen, sebe ko odločenega ne samo za ta svet, ampak posebno in pred drugim za večnost, v tem ko imajo pa druge ljudstva polno bogov (malikov), ktere ko napakam in slabostim več ali manj podveržene spoznajo, človeka prave vrednosti pa ne poznajo in v vsi njih zgodovini kažejo, da so zastran vére, začetka sveta in samega sebe v zmoti in sicer v veliki, nezmerni zmoti.

Ne razodeva se pa sv. pismo le samo po sebi ko knjiga, ki shranjuje edino le resnico; temuč tisto so ob enem bukve, pisane pod varstvom Božjem, toraj bukve, ki drugega zapopadati ne morejo, ko le čisto resnico, ker izvir so resnice Božje. Pisatelji sv. pisma, pravi sv. Justin, so pisali vsak po svojem, pa nič drugega ne ko vedno le to, kar jim je Bog vdihnil. In da je temu tako, da je sv. pismo res pismo sveto, to je: bukve pisane pod varstvom Božjem, pisane po navdihnujenju Božjem, toraj shranjujoc le

čisto resnico, spričuje nam izraelsko-judovsko ljudstvo, ki je te bukve ven in ven ko take spoznavalo in spoštovalo; nam spričujejo Jezus, studenec vse resnice, in apostoljni, napolnjeni z Duhom božjem; nam spričujejo sveti cerkveni očaki, in zadnjič mati katoliška cerkev pod vodstvom sv. Duha. O kratkem, ni je knjige, ktera bila bi tako zanesljiva, ko so bukve sv. pisma. Kar je v njih, je brez dvombe sama čista resnica; le prevzetnež v svoji duhovni slepoti in gluhoti noče viditi in slišati Božjega vira teh bukev. Sv. pismo, pravi sv. Irenej, in z njim katoliška cerkev, so bukve navdihnjene od sv. Duha samega.

Sv. pismo je zgodovina; v ti zgodovini popisujejo pisatelji pod vodstvom Božjem to, kar so sami vidili, slišali, skušali in doživeli; drugi popisujejo prigodbe pretečenih časov, vendar zajemaje ven in ven iz čistih zgodovinskih virov in neprenehoma vojeni od božjega Duha. Čudovitne djanja in prigodbe, ki nam jih pripoveduje sv. pismo, in pogosto osebno pečanje Boga s človekom, nam so znamenja Božjega vodstva. Prerokbe prerokov, ki so v sv. pismu, so se zaporedoma spolnovale, njih spolnovanje pa je jasen spričelje Božjega vira, iz kterega so izvirale, in ta Božji vir se leskeče svitlje od solca pred drugim posebno nad Mesijam. Prerokovali so preroki od Zveličarja, nar lepše in svitlje med njimi pa Izaija od njegovega prihoda, rojstva iz device, od njegovega terpljenja in smerti, od njegovega poveličanja in razširjanja kraljestva Božjega čez vso zemljo. In kako da se je vse to spolnilo, in se še zmeraj spolnuje, vidi sledenj, kteri noče nalaš slep biti, in tajiti resnice. „Njegova kri pridi nad nas in nad naše otroke!“ je kričalo vse pri obsodbi Gospodovi, in kako strašno se spolnuje to lastno obsojenje še zmeraj vidno nad ljudstvom tem nesrečnim, ki nosi, razkropljeno po vsem svetu, Božje prekletstvo seboj!

To vse so reči, ki nam Božji vir sv. pisma, toraj zapopadek njegov ko čisto resnico nedvumljivo skazujejo in pričajo; in te reči tajiti, pravi se zametvati to, kar so ljudstva skoz stoletja in stoletja ko resnico imele in še imajo; se pravi ne verjeti tega, kar so učeni in modri, pa tudi ob enem ponižni, pravični in pobožni možje vsih časov ko resnico spoznali in skazali, pripravljani, dati za njo tudi življenje; se pravi zavreči vero in nauk katoliške cerkve, zavreči vero in vse pretečeno, toraj zavreči vso zgodovino celega sveta in slednjega ljudstva, ker ni bukev bolj resničnih od bukev sv. pisma. Kaj takega pa je znamenje napuha, spačenosti in nejevere, toraj znamenje poti, na kteri človek edino le sebi zaupa, in njim, ki so mu enaki; nespametnež goljufá s tem le samega se, ter se pripravi ob resnico vso. Pač je toraj res, kar smo omenili že zgoraj, da le prevzetnež v svoji duhovni slepoti in gluhoti Božjega vira sv. pisma viditi in slišati noče, in da so sv. pismo bukve, navdihnjene od sv. Duha, potemtakaem shramba resnice same.

Ta shramba resnice, sv. pismo tedaj, popisuje, kakor smo zgoraj slišali, začetek človeškega rodu, in nas uči, da je Bog stvarnik človeka, stvarnik nebes in zemlje, stvarnik sploh vsega, kar je. Hoče toraj kdo človeka prav poznati, spoznavati pa tudi in presojevati po zmožnosti zemljo in stvari na nji, in spet svetove gori nad nami, mora poznati tudi Boga ko stvarnika; in ker se nam Bog razodeva, kakorsni v resnici je, naravnost in neposrednje edino le v sv. pismu in po veri, ki je neločljivo združena z njim, in jo varuje in shranuje ko nar dražji biser, ko nar veči zaklad, mati katoliška cerkev, mora pa preiskovavec taki, ali natvoroslovec tudi verin biti, in se ko taki naslanjati na sv. pismo, ter z lučjo sv. vere v rokah preiskovati natvoro, ker ravnanje tako le je pravo, je modro in edina pot, na kteri se ne zajde v zmote, ali saj obvaruje vsih napčnih, škodljivih in grešnih zmót.

Tudi brez ozira na versko dolžnost se sv. pismo prezirati nikakor in nikdar ne sme, ako varno hoditi v svojih

preiskavah hoče natvoroslovec. Pamet njegova je omejena, omejene so njegove dušne moči, lahko mu je toraj zagaziti v zmote. Da se jih ogne, treba mu je nenavadne podpore in posebne luči; in ta podpora, ta luč je ravno sv. pismo. Da si je pa temu tako, se vendar omenjena podpora z lučjo vred v natvoroslovju več del pogreša. Knjigo, nar starejši na svetu, in shrambo čiste resnice, zametvajo ti učenci, z njo zametujejo pa tudi sv. vero, zaupajo edino le sebi in svoji učenosti, preiskujejo nebo in zemljo ter bi radi vse pregledali in zapopadli in razumeli, pozabijo pa pri tem neke reči, ktere bi, ako se hočejo varovati zmót, pozabiti nikakor ne smeli. In ta reč je svetopisemsko-verska resnica, ki se glasi: Bog je vs tvvaril nebo in zemljo in vse, kar je.

Ako bi bilo zemljo, svet, človeka vs tvvarilo kako bitje, ktero bi bilo enake pameti s človekom, naj bi že bilo, preiskovati bi smeli natvoroslovci reči brez ozira na sv. pismo in sv. vero; človek bil bi ko taki v stanu, na vse strani stvaritev preiskovati in razumeti vzrok slednje reči. Pri vsem tem bilo bi pa še zmeraj nevarno, ko bi poslušal le samó svojo pamet, ker pamet človeška ni neskončna, ampak omejena, in kakor taka zmotam podveržena. Treba bi toraj bilo, poslušati tudi druge, pomenkovati se tudi še z drugimi učenimi in modrimi in preiskovati stvaritev, da bi se tako zvedila resnica na vse strani ter pripravila na dan. Toda, svet ni delo človeško, ali kakega družega človeku enacega bitja, temuč je delo vsegamogočnosti Božje. To nam priča sv. pismo, nam priča sv. vera, pa tudi zdrava pamet nasa, ker gotovo je, da to, kar vidimo, tipljemo, kar je materialno, omejeno, samo od sebe ali od vekomaj biti ne more, da se je moglo pričeti v času, in da je eno, neomejeno, neskončno, nadsvetno bitje vzrok vsega, kar je, stvarnik stvaritve vse. Stvarnika takega pa, in dela njegove, ni človek v stanu v svoji omejenosti na vse strani prav zapopasti in razumeti, in to ravno zato, ker so dela, stvari neomejenega bitja, dela, stvari vsegamogočnosti Božje. Hoče potemtakaem natvoroslovec deržati se prave poti, iskati jo mora tako rekoč pri Bogu; in ta pot odkazana je od Boga v sv. pismu in v sv. veri. Preiskave, naslonjene na to dvoje, vredne so hvale vse, ter znajo tudi mnogo koristiti človeku na mnoge strani; brez tega pa so prazne, nečimurne, neresnične, zapeljive in škodljive.

Priča tega so nam natvoroslovci brez vere. Ne da bi pojasnovali nezmerne smešnosti teh mož in domišljije v zadevi Boga, začetka sveta in človeka in drugih reči, potem ko zametvajo svetopisemske zgodovinske resnice, omenimo tukaj le toliko, da človek brez nadsvetnega osebnega Boga v pomenu keršanskem ne pozná prežlahtnega in visokega poklica človeškega; prevzet napuha, otrok strast in zmót, postane ves brezbožin in posvetin; Bog, duša in večnost so mu, če ni drugač, prazne reči, sam je vse, in ves pozemeljsk rije kakor kert po zemlji, in je natvoroslovec, nakupčava kertine, enake Molešotovem, ko žalostno znamenje, kaki revez da je človek, naj bo učen kakor hoče — brez Boga. Ves pozemeljsk in brez Boga rije in berba taksin po zemlji, in hoče se preiskovati in razumeti Boga in njegove dela, dela vsegamogočnosti Božje? Kolika prederznost, in neumnost! Slepec in pa svitloba!

Sostavili in spisali pa smo ta sostavek in vse druge v letošnji Danici v zadevi šolskih tvarin iz visokega spoštovanja do pravice in resnice pod vodstvom ljubezni keršanske, potem pa tudi iz čiste ljubezni do ljubelega naroda slovenskega, in nade naše, mladosti slovenske, s serčnimi željami, naj razcvetalo bi se naše mlado slovstvo od léta do léta lepše in veselješe, toda v duhu keršanskem, naslonjeno na Boga in sv. vero, ker le tako slovstvo bo pravo in zdravo ter narodu v prid, veselje in čast. **Vse z Bogom in nič ne brez Boga!** naj bo Slo-

vencu geslo. Trud in prizadevanje brez tega, brez Boga, je stavba na pesek, je cvetje o slani, pa tudi večkrat strup v zlati posodi.

V—l.

Abuna Soliman,

to je,

slavospév našimu rojaku, rajncimu

dr. Nacetu Knobleherju.

zamurskimu misijonarju in provikariju srednje Afrike.

V 6. listu 20. svečana 1862 je bila Danica omenila, de se je poskerbelo iz zbraniga denara za nekoliko spominike ranjc. provikarja Knobleherja: v Skocijanu (njegovim rojstnim mestu), v Ljubljani in v Hartumu; pa de je nar veči del imenovaniga denara še zmiraj v ljubljanski hranilnici. Nasvetovali smo bili torej, de naj se iz nabraniga denara odloči spodobno darilo — kje 100 do 200 gold. ali še več — za nar boljši slavospév Knobleherjeviga življenja in zlasti njegoviga djanja za spreobrnjenje zamurcov. Rekli smo tudi, de naj veljá ta reč za sklenjeno in obdelano, ako se nasprotni glasi ne zaslišijo. Nasprotniga glasa ni ne eniga bilo, in glejte! že te dni — tedaj še pred koncam povabilniga leta 1862 — smo že imeli v roki dokončani slavospév, ki upamo, de bode slava našimu rojaku in Slovencem, lepoticék našiga mladiga slovstva, veselje naše mladine in posebno priméren za slovenske šole ter pripraven v vsaki hiši za domače branje, kakor imajo n. pr. Italijani dela svojih slavni in čednih pesnikov in rojakov in jih vedno prebirajo in veliko iz glave znajo. Poslal nam je pa slavospév z Dunaja naš mladi pesnik, znani gosp. Ant. Umek Okiški. De je kaj izverstniga, nam je porok pesnikovo imé. Skerbeli bomo zdaj za lično Knobleherjevo podobo v majhni obliki za na čelo, potem se bomo popečali za prav ličen natis. Med tem spisuje gosp. Umek še življenje ranjciga provikarja, ki se bo pridjalo slavospevu, in prišle bodo bukvice na svitlo, prej ko se bo dalo. To bode pa spet lepo vezilo za 1000-, 1800- in 400letnico našo, kaj ne de?

V pokus pa naj sprejmejo danes predragi rojaki, zlasti darovavci za Knobleherjev spominek, vvod omenjeniga slavospeva, ki obsega do 60 krajših in daljših pesem. Vvod pa se tako-le glasi:

Slava Slovenii!

Ná venec moj, slovenska domovina!
Dal spomladanski je cvetlic Parnas;
Serce daruje zvestega jih sina,
Ki radosten pozdravlja novi čas,
Budi ga čudna tvoja zgodovina.
In ker ti posvečuje prvi glas,
Doni ti v njem, Slovenija! naj slava,
Odmeva jek ti: živila in zdrava.

Minulost davna priča tvoje dike,
Junakov serčnih slaven je pogum;
Bil svet je boje terde in velike,
Ko tebe varoval Triglav in Kum.
Krotila davno rimske si brodnike,
Zaterl te ni ropot izhodnih trum.
Ki so v zapadne kraje se dervile,
Mogočnost tisučletno v prah zdrobile.

Sicer te je za dolgo noč pokrila,
In vgaasil bil ti zgodnje zarje svit.
Ko mnogim sestram sreča je svetila,
Bil tebi bliš prijazne zvezde skrit.

Osoda grenka ni te zadušila.
Nad tabo čel moči nebeške ščit,
In po stoletjih spet si oživela.
V lepoti rajski večno boš cvetela.

Po celem svetu čudeži slovijo,
Ki kaže jih slovenske zemlje hram.
Od vsih vetrov popotniki hitijo
Razgledovat, kar prosto sije nam.
Kot solčni svit zakladi se bliščijo,
Kdor vidil ni, prepriča naj se sam.
Predale mu odpira domovina,
Spričuje svetu slavna zgodovina.

Na zemlji tej, ki take čuda hrani,
Razvija prosto se slovenski rod.
Sinovi, veri in postavam vdani,
Po umu, vedah znani so povsod.
Junaška kri se iti v boj ne brani,
Altarje lepša z njimi si Gospod:
Naj Cerkev praša, išče naj država,
Ne strasi se slovenska očetnjava.

Kar rajeka luč je domu prisvetila,
Zvestobe svete plamen v njem gori;
Ko jutro razpertija odecnila,
Omajal razne je vihar strani,
In zmota se po severji vvelila:
Slovenija ostane zvesta hči.
Kar s slabim glasom pesem oznanuje,
Dolina, gora, mesto, vas pričuje.

Večeru divje trume so protile,
Stoletja se je groze bal zapad.
Junake matere so tu rodile,
Junastvo gleda Sisek, Beligrad.
Ko druge so strani se oblačile,
Junastvo kazal je Slovenec rad:
Šumi naj Donava, jadransko morje,
Slovensko zmirom jasno je obzorje.

Ozira naj v nebesko se višavo,
Naj zemljo méri z bistrimi očmi,
Povsod zagleda nezvenljivo slavo
Slovenija, lepote rajске hči,
Ker bister um ima in pamet zdravo,
Ljubezen gorka v sercu njej gori,
In ljubi, kar je pravo, dobro, krasno,
Kar vekomaj ostane drago, jasno.

Na sercu njenem roža je pognala,
Na blagem sercu tem razvila cvet,
Ki bo v nebeškem vertu večno zala,
Končavša slavni tir junaških let,
Ki črni kamov rod osrečevala,
Da nje ljubezni se je čudil svet:
Abuna Soliman! — naj pesem poje,
Slovenija je zibel dike tvoje.

Junak — ki možko terde boje bije
In éversto suče v desni svitli meč,
Da rajski bliš nebo na zemljo lije,
Ni solčnih žarkov oginj pregoreč,
Da potnikom puščava grozo skrije,
Da barke ne premaga slap dereč —
Abuna Soliman se imenuje,
Nebo in zemlja verlega spoštuje!

Slovincem pa bo nova pesem pela,
Kak nezvenljiv je svete vere kras,
Kako ljubezen je junaka grela,
Spreminjal v rajski svit je tamni čas,
Na vek njegova slava bo slovela,
Naj strinja z njo se slabe strune glas,
Slovenija naj serčno se raduje,
Abuna mater vredno poslavljaje.

Dahomej.

(Dalje.)

Dahomej je prav za prav vojaška država; vsak je soldat, de le kaj premore storiti; še celo ženske morajo iti pod orožje, in ravno ženska vojna je Gezotu kralju nar težji zmage pridobila. — V vojskah je ženska naloga, sovražnika z nekakim kolam po nogah biti. Vojaška vaja je evropej-

ski nekoliko podobna in izvira od braziljskih vojaških častnikov... Pri korakanji ali marširanji je tem divjakam dovoljeno plesati, in tem so tako izurjeni, da pri vsim skakanji na vse kraje so vendar zmiraj na svojim mestu...

V vojskah se malokrat spopadejo na ravnim polji. Vojska je v tem, da mesta predobivajo, in pri tem se tako-le obnašajo. Kadar določijo mesto, ki ga hočejo predobiti, pošljejo tje spretnih ogleduhov, ki kraj od vseh strani preiščejo; večji del so trgovci, ki pridejo, češ da hočejo kupovati in prodajati. Berž ko kralj vse potrebno izve, se vzdigne z vojsko in išče neprevidama ponoči, vselej pa ob mesečnim sijanju mestu se približati. Začnejo se precej nadaljne priprave in poizvedovanja za napadenje mesta. Vojaki se obnašajo s toliko previdnostjo in spretnostjo, da v mestu noben človek ne misli, da bi bila kaka vojna blizu. Visoka trava, ki dostikrat devet čevljev doseže, jim v tem opravilu dobro služi. Ako vojaki kaciga prebivavca zasačijo, ga kar naravnost zvežejo in peljejo h kralju, kateri se na tako mesto vstopi, da zamore vse pregledati, in berž ko pride vgodni trenutek, da znanje k napadu. Ne more kdo lahko misliti, kako nagli so Dahomejci pri tih opravilih, ki se tako tiho izpeljujejo, da je besedice slišati ni. Dva do tri tavžent vojakov kroži krog in krog mesta, lezejo po vsih ovinkih, so pokorni poveljem, ki se jim dajejo neprenehama, in pa vse tiho — tiho... Vjetniki in izdajavci jim dopovedo, kar je treba; torej tudi s fetišskimi služabniki na čelu vojašine z zavezanim obrazom gredo proti mestu, da jih somestnjani ne spoznajo, ako jih srečajo. Mališki služabniki delajo v odločivnim trenutku vražarske zakletve in znamenja čez mesto, mečejo sem ter tje majhne čepiče po tleh, kakor bi hotli vadljati, in dajo znamenje k napadu. Pri ti priči začnejo vojaki visoko poskakovati in strasno vpiti. Zaženejo se v stanovanja, potolčejo, kar se ustavlja, jih zvežejo, kateri se podajo in vse nasprotnije odpravijo; tačas pa general z drugimi vojaki, muziko, fetišskimi služabniki in banderam pred mestom čaka. Premagani precej hitijo k premažniku z vejami in šopki trave, milosti prosit. Kadar si je general zmage svet, se vzdigne dalje v mesto in po več postankih do sred mesta. Vejce in travni šopki se zberejo in kralju pošljejo, ki je še zmiraj v stanu zunaj mesta; za tem plenam pa grejo vjeti poglavarji, imenitniki premaganiga mesta, in za njimi vse ljudstvo, novimu kralju se poklonit... S plesam, petjem, vpitjem in divjaškim tuljenjem se potem zmaga obhaja, kaj pa de vojaška muzika se more tudi glasiti: mali bobni in volovski rogovi. Potem se prično govori poglavarjev čez kakorsno si bodi naj bližnejši tvarino. Res je, da govorniških pravil le malo vedó, njih zgovornost pa je vendar pri tem nezmerna...

Kralj pobira davke po svojih vradnikih. Beli prebivavci nič ne plačujejo, morajo pa namesti tega kralju o vsakoletnih godovih daril darovati. Kralj in poglavarji si prisvojujejo pravico se vsega polastiti, kar jim je všeč; ako gredo po tergu, vzamejo, kar se jim ljubi in nič ne plačajo. Pod poprejšnjimi kralji je bilo še bolj čudno ropanje v navadi. Ako je hotel kralj svoj dvor založiti, je poslal skrivaj svoje ljudi po vsih mestih, ki so imeli zapoved, iz vsake hiše vse pobrati, kar je imelo kaj vrednosti, in v glavno mesto pošiljati. Gezo je bil to neusmiljenost skoraj čisto odpravil; ali njegov sin je hotel lansko leto taisto spet začeti. Nekako pred enim mescem sim vidil, da so prebivavci že na vse zgoodej nekterih reči nosili v terdnjavo, kakor: živeža, žganja, sukna, posod itd... Ravno ta dan so bili namreč začeli skupaj grabiti, kar je bilo potreba kralju po misli njegovih ljudi. Kteri so namreč svoje reči spravili med to ozidje, ki je nedotakljivo, so bile rešene. Ropanje je terjelo tri tedne, in še zdaj je množica reči pri nas, katerih posestnikov ne vemo.

Pogrebšine pri bogatih Dahomejcih terjajo po dva — tri tedne. Perve delijo sorodovinci obilo živeža vbojajme

vsim, ki prosijo. Nad vse drugo tukaj žganje ljubijo; noben človek bi ne verjel, koliko ga vsako leto popijejo. Obertnija je prav na nizki stopnji, ne kakor da bi Dahomejci ne imeli zmožnosti ali prilžnosti se potrebna učiti, temuč ker ne smé nihče nobene obertnije znati, razun le na kraljevim dvoru in v kraljev prid. Ako kak rojak spretnost razodene v čimur si bodi, ga pokličejo v Abome, in vsi izdelki, ki jih zanaprej zgotavlja, so kraljevi. Kralj ima na svojim dvoru zlatarjev in srebrarjev, ki mu tudi celo postavice ali male štatve izdelujejo; ker pa je tako, da naj kralj vziva, kar je s kako doveršenostjo izdelano, torej vse take reči na njegovim dvoru ostanejo. Zavidljivost tako deleč sega, da noben podložiu ne smé nad prvim hišnim stropji še družiga delati; le sam kralj ima to pravico. On sam se smé tudi v drage in tenke robe oblačiti, podložni se morajo z vsednjimi zadovoljevati. Ako si kak poglavar dá iz svile vse prezalo obleko napraviti, mu ne more nihče porok biti za njegovo glavo.

O značaji zamurcov navadno slišimo, da so leni. Bodi si, ako jih z Evropejci primerjamo; ne smemo pa pozabiti, da od vročine život Afrikancu medli in slabi, ko pa séver Evropejcu njegovo delavnost oživlja in pospeševa. Černak je po natori počasen, njegov duh ne misli in ne verta rad, rajši bi doveršil, kar je drug izmislil. Da bi se natezal in napejal, to mu skorej celo ni znano. Zaderžkam pa se rajši ogne, ali se verne, ali pa obstoji. Natura, ki ga je tako zobrazila, da zamore djavnosti vročiga nebna pasa zopervati, ki mu je dala možgane, katerih solčna soparica ne more ugonobiti, mu je dala tudi deželi primérno lastnijo, zemlji pa primérno rodovitnost. Vsaka presilna nateza, vsako delo, ki se strasno doversuje, je škodljivo pod obnebjem, ki delanje žolca tako močno pospešuje, ker žolc skazuje v naših boleznih škodljivo moč... Naj tedaj nihče ne govori, z zamurci se nič ne dá opraviti! Dobro se tukaj dá doseči, kakor drugod, tude v družih razmerah. Jest po svoji pameti terdim, da zastran vere in čednosti so Dahomejci ravno tako napredka zmožni, kakor beli. (Morebiti je v Dahomej milost Božja že zdaj obitniši posvetila, kakor pa na Belo reko. Vr.) (Konec nasled.)

Kratka razlaga

navadnih znamenj ali podob v verskih prilikah in na svetih podobah.

(Po Mancelj-novi simboliki posnel Anton Lesar.)

(Konec.)

Pajek, znamenje hudega nagnjenja, ker iz vseh reči le trup serka, kakor bčela med.

Palma je znamenje zmage.

Pastir je podoba Jezusa, ki se je tako rad dobroga pastirja imenoval.

Pav (ptica), podoba neumerljivosti, ker njegovo meso ne strohni (sv. Avgustin).

Pelikan, ki svoje mlade redi s svojo lastno kervjo, je podoba sv. Rešnje kervi in Jezusove ljubezni na križi.

Pena, podoba malovrednih reči.

Pepel, podoba pokore.

Pesček je znamenje zvestobe in čuječnosti.

Perst čez usta je znamenje molččnosti (sv. Janez Nepomučan).

Perstan, podoba večne zveze, ker krog pomenja večnost.

Petelen svitli dan napoveduje, ker pred zarjo poje: — na zvonikih ali cerkvah je podoba Jezusa, oznanovavec prave nebeške luči; — na podobainah sv. Petra nas pa čuječnosti spominja, da Jezusa ne zatajimo, kakor Peter.

Plamen je znamenje strasti; sv. Duh s plamenom pa podoba navdušenosti.

Pogreb: beli pertovi so podoba belih oblačil pravičnih;

križ na mertvaški trugi in na grobu je znamenje odrešenja; — goreče sveče so podoba svetilnic peterih pametnih devic; — blagoslovljena voda je znamenje kervi Jezusove; — beršlin, ki ne zvone, je podoba neumerljivosti; — cipresa, ki odrezana nikdar več ne ozeleni, je podoba smerti.

Postojna ali orel nar. višje léta, nar. bistreje gleda in je med pticami nar. močnejši, torej pomenja ali vsega-mogočnost ali vsegavednost Božjo; — tudi je podoba evangelija sv. Janeza, ki je začel pisati od Božje nature Jezusove; — na podobainah svetnikov, (sv. Ambroža, sv. Avguština i. dr.) je znamenje nebeske modrosti in učenosti.

Rešnjega telesa podobe so: dež z mano; — voda iz skale; — snopi Jakopovi, véliki grojzd (Jozve in Kaleb); — klasje in grozdje sploh, hostija nad kelihom.

Riba je podoba: 1. kristjana, ki je keršen z vodó, v kateri riba živi: kristjan naj se tedej loči od judov in nevernikov, kakor se loči riba od vsih žival, ker ribe pre-kletstvo Božje zavolj greha ni zadelo; torej je pripušeno o postnih dneh ribe jesti; — ribíci = aposteljni; 2. Jezusa Kristusa, ker je bil brez vsega greha.

Rog je podoba moči.

Roka izza oblakov = vsegamogočnost Božjo; — podoba moči in varstva Božjega (poklada rok pri sv. zakramentih in blažilih); — sklenjeni roki pri molitvi pomenjate, da se človek prostovoljno vsega Bogu vda; umivanje rok je znamenje očiševanja; — pavec, kazavec in sredinec: ti persti vzdignjeni so znamenje prisege.

Rokovice so podoba čistih rok (pri škofovem posvečevanju.)

Rosa je podoba nebeskega blagoslova.

Roža je znamenje ljubezni; torej tudi podoba Marije, matere ljubezni (roža duhovna).

Rožni venec: molitev nedolžnih in skesanih serc se primerja cvetečim rožam; več tacih molitev je rožni venec; — male jagode pri moliku pomenjajo Marijo, veči očenaš, podolgovata pa vero.

Serce je podoba hrepenenja po Bogu in ljubezni do Bogá; serce je altar, na katerem služimo ali Bogu ali hudobnemu duhu; — tri serca vkup so znamenja vere, upanja in ljubezni.

Serp je podoba smerti ali poslednje sodbe.

Sidro (maček) je podoba upanja.

Slavec je podoba duše, ki po Bogu tako hrepeni, kakor slavec po dnevu, ko poje po noči.

Studeneec je podoba sv. kersta in večnega življenja.

Svetilnica je podoba čuječnosti iz prilike 5 modrih devic.

Škofovska pastirska palica, spodej špicasta, ds škof lene budí, zgorej zakrivljena, da zgubljene in zmotene lovi.

Tehtnica je podoba mavrice.

Tema je podoba duhovne temé, groba, kraja terpljenja.

Ternje je podoba bolečine.

Ternjik na verci, s katerim se ribe lové, je podoba Jezusa Kristusa.

Večerna zarija je podoba mučeniške kervi.

Večernica (večerna zvezda) nizko na nebu po solnčnem zahodu pomeni luciferja, kterega je Bog z nebes pahnul, ker je hotel biti Bogu enak.

Venec, častno znamenje nevest in podoba devišva.

Vertnar je podoba Jezusa Kristusa, ki se je bil Magdaleni v ti podobi prikazal.

Vinska terta (še ne ozelenela) je podoba prave pokore, ker se terta spomladi joka, preden ozeleni; — potem se le poganja in sad rodi, tako iz pravih spokornih solz izhaja resnično poboljšanje.

Vijolica, podoba ponižnosti.

Voda med vinom pri sv. maši je podoba keršanske srenje.

Zarija (jutranja), podoba precastite Device Marije.

Zarija (večerna), podoba mučeniške kervi.

Zmaj (kača), podoba hudobnega duhá.

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Ljubljane. (Še vabilo.) Bližnje prihodnje leto se v mnogim obziru za Slovane in njih slovstvo prav zanimvo, rodovitno obeta. Ne le po družih deželah se močno gibljejo, tudi pri nas se že razglasujejo vabila za 1000-letnico sv. Cirila in Metoda, za 1800letnico sv. Herma-gora, ter se bo praznovala tudi še 400letnica Ljubljanskiga škofijskiga sedeža. Prav bi bilo, da bi se na cerkvenim polji tudi to spet obudilo, kar smo že imeli, ter naj bi se zato tudi nov tečaj „Govornika“ pridružil mnogoverstnim vezilam toliko imenitnih stoletnic. Več tukajšnjih g. duhovnov je sprožilo misel to z novo krepkostjo, ter so svoje želje razodeli, da naj bi se vospéh cerkvene govornosti in v veči korist vernih na Slovenskim nov tečaj „Govornika“ spravil na beli dan.

Da bi pa novi tečaj svoj namen dosegel, in pravičnim željam deležnikov vstregel, je treba 1) primerne mnogoterosti že v besedi, torej različnih delavnih rok; 2) jedernatiga obsega v tvarini, ktera če ne izvirna, naj bo saj po potrebah našiga ljudstva predelana, in ne gola prestava; 3) obilnosti tvarine, da se iz dobriga nar. boljši izvoli, in se koj ob enim za celo leto vrediti in razdeliti zamore. — Zato so povabljeni in prošeni vsi slovenski duhovni govorniki, naj bi blagovolili poiskati iz svojih zalog za to pripravne tvarine, ter jo poslati vredništvu „Zg. Danice“, ktero jo bo Govornikovimu vredništvu vročevalo. Skorej vsak vnet duhoven pastir ima v svojim zakladu kaj dobriga zernja, ki bi bilo škoda, ako bi v temi strohnelo, in je v občo korist želeli, da naj bi se vsejalo na široko slovstveno polje, ter rodilo svoj pot stoterniga sadu.

Res de imamo pridigarske literature po vsih jezikih sila veliko; vender vsak, kateri je skušil, dobro vé, da dostokrat vender ni imel kaj v roke vzeti, in da nam ptuje manj služiti ne le po jeziku, ampak tudi po mislih in duhu. Na Slovenskim zlasti, česiravno ne veliki deželi, je zavolj obilnosti v pridiganji premalo oskerbljeno za pridigarsko literaturo. In če je za vse slovensko slovstvo nova doba, bi ne bila čast za duhovšino, ako bi ne skerbela za veči rodovitnost na lastnim polji. Zato ročno na delo! Preč s praznimi pomisliki, ki vse dobro zaderžujejo, ali z zjedljivo kritiko, ki žuga vse umoriti, preden oživi! Ako vsak spreten le en kamen k delu donese, bo kmalo doveršeno. — Ako se to vabilo dobro sprejme in se djanska podpora razodene, se bo vredništvo „Govornikovo“ dela lotilo, in berž ko bo mogoče, naznanilo prvi del noviga tečaja.

Iz Ljubljane. Imenitno je, kar je pisal g. Kuffol zastran našiga slovenskiga aposteljna sv. Hermagora in zastran njegove osemnajststoletnice; torej bi bilo dobro, ako bi se kdo lotil, popisati za našo spominico tudi cerkve in podružnice ss. Hermagora in Fortunata po Slovenskim in posebno čišenje Slovencev do tih aposteljnov, kolikor se premore. Še bolj popolnoma pa bi se to s tem doseglo, ako bi iz vsake duhovnije hotel kdo „Zg. Danici“ v imenovani namen kratko popisane poslati cerkve in druge spominke, ki se ondi znajdejo, in kar je sicer znano. Pro-simo! — Ako bi nadaljne preiskovanja g. Kuffolovo pisanje še bolj vterdile, bi se še posebno spodobilo, da bi mi Slovenci, zlasti Ogledju bližnjiši, kako posebno svetiše temu aposteljnu oskerbeli, k čimur bi se utegnul prihodnje leto, kakor si bodi, pomočni temelj postaviti.

Iz Ljubljane. V Avstrii ga ni morebiti koledarja, kateri bi bil tako djansko sestavljen, kakor je „Domač Koledar slovenski“ gosp. dekana Hitzingerja, gotovo ga pa ne najdeš, da bi na tako majhnim prostoru

toliko različne in skoz in skoz koristne tvarine obsegal. Mora se reči, da prav veliko vé, kdor ta koledar preštudira, in to se skoz leto lahko zgodi v vsaki hiši, kjer kdo nekoliko bolje brati zna ter ga pridno prebira in tudi drugim razlaga. De molčimo od Slovincam primerno vredene pratike same, naj opomnimo prekornostnega vvida, ki obsega potrebno štetev in delitev časov sploh in posebej za leto 1863, razlaganje marsikterih reči in števil za razumljenje koledarja, razložek in zaznamek godov in praznikov, dalje premakljive in druge godove, pomočnike ali patrone raznih dežel našega cesarstva, poste in prepovedane čase. Vse take reči znati je slehernimu ravno tako prijetno kakor dobro in koristno. — Posebno podučin je „zvezdoznanski koledarček“, to je, drugi del, razlaga prikazni na nebu: sonce, planeti itd., pa spet solčni, lunini, planetni stan in dozdevno vreme za vsaki mesec skoz celo leto posebej. Med naslednjimi skorej neštevilnimi tvarinami na malim prostoru so posebno koristne: Pregled vse zemlje, kat. cerkve in našega cesarstva; vladne opravništva, deželne poglavarstva in kronovine vsiga cesarstva s števili prostora in prebivavstva, in število stanovavcev po narodih in veri, vojaške čete, cerkvene razdelitve in škofije in učilnice na Slovenskim; štampelske, železnične, pošne, pisemske, telegrafne, colnijske zadeve; pa spet potrebni nauki za mere, denar in njegovo razmero med novo in staro veljavo itd.; sejmi, zakonski zadržki. — Kratkočasni del ima spet prav podučne nauke od pervin naravnih stvari, nekovin in kovin. Nadalje ima času primerne in domorodne spise, kakor: Tisočletni spomin ss. Cirila in Metoda, Friderik Baraga (kteriga podoba je na čelu); Gorica, pravo slovensko mesto; cerkniško jezero; pa tudi od svetih mest kaj, in poslednjič še od gospodarstva, obertništva in tergovstva slovenskiga v nekdanjim času, nekatere pesmi.

Zapopadek smo pa zato bolj natanko posneli, da bolj vterdimo svojo misel, namreč, da ta koledar je prav pripraven tudi za priuk in kratek čas v nedeljskih šolah na Slovenskim, on je „Blaže in Nežica“ v drugi podobi. Korist tega koledarja je le tistimu znana, kdor ga res pregleda in saj nekoliko preštudira. Naj bode tedaj ta koledar Slovincem posebno pripočen.

— Pretečeni ponedeljek so se podali mil. škof na Dunaj k sklepu deržavnega zbora.

— **Iz prijateljskega dopisa**, ne sicer duhovna, nate to-le v premislik: „Zastran časnikov sem hotel priporočiti Slovincem, naj ne podpirajo z naročili „Presse“ in njenih tovaršic; pa ne čutim se poklicanega za to. Priporočite toraj Vi sami Slovincem, naj imajo v ti zadevi pamet in naj se nikar ne dajo biti svojim nasprotnikom v obraz, potem pa bi jih plačevali še poverhi.“ (Namesto teh naj bodo pošteni slovenski časniki Slovincem serčno pripočeni. Vr.)

Iz Ljubljane. Ker se je bila, ne vemo kako? misel raznela, kakor de bi bil naš zamurec Stanislav Datta (Ljubljanski) apostaziral ali od vere odpadel, toraj naj razglasimo naslednje njegovo zanimivo pismo:

Iz Šelala 21. listopada 1862.

Prečastiti gospod! Mudivši se štiri mesece v Kairi, sim se zopet podal proti Šelalu, ko sim namreč vidil, da se je P. Bernardin v Rim povernil. (S tem gospodam se namreč marsikteri niso mogli dobro razumeti, ki so misijon zapustili. Vr.) Dvanajstiga tega mesca sim tukaj prišel in naslednji dan, to je, 13. listop. sim obhajal svojiga pomočnika, sv. Stanislava Kostka. Ravno ta dan sim šel preiskovat škatlo, ki ste mi jo poslali (že takrat, ko je šel v Afriko, in iz družiga pisma je zvedil, kaj je bilo v nji; Vr.) ali žal mi je, da nisim našel vsega, kar ste v pismu imenovali; našel sim namreč v nji 70 podobice, molke ali roženkrance, peresa itd.; od peresnika, atlasa Jožeta Krajnskiga, botanike, harmonike, jaslic pa ni bilo nobene sledi. . . Ravno tako ni bilo nikjer pisma z denaram. Desiravno pa

so se te reči zgubile, Vas vender ravno tako lepo zahvalim zanje, kakor de bi jih bil dobil; ker poznam Vaše blago serce, ko bi mi tih reči tudi ne bili poslali; dobro vé, da je ne pustite ne ure preteči, da bi ne mislili na svojiga oddaljeniga sina, ki ste ga štiri leta odrejevali; in desiravno se tiste leta nisim ravno dobro obnašal, še celo slabo, in desiravno sim radovoljno želel od ondod iti — bolezen je bila že tudi nekaj kriva: ste me vender spustili s svojim blagoslovom, in z užaljenim sercam . . . ste me spremili, kakor deržinski oče zraven svojiga sina, tje do železnice, od kodar sim popotval na Laško. Iz Laškiga ste mislili kaj slišati od mojiga dobriga obnašanja, ali zastonj je bilo vse upanje: in vender niste opustili še misliti na svojiga nesrečniga sina in mu pisati. Kdo je tedaj taki nehvaležnik, ki bi ne imel toliko spoznanja, ter bi misel in serca ne obračal na tega dobriga očeta? Vi pa kratko nimate opraviti z nehvaležnikom, in odsihmal si bom prizadeval, kar koli bo mogoče, Vašo voljo spolnovati, in stanovitno bom gledal, da se bo dober glas od mene slisal; torej ponižno prosim, naj še ostanem

Vaš naj hvaležniši sin
Stanislav Datta.

Pristavek. Ta list je veči učenik zastran zamurskiga značaja kot sto pisem evropskih popotnikov od ondod, in močno poterjuje, kar se bere v današnjim spisu „Dahomej“ zastran zamurskiga značaja in upanja o njih spreobrnjenji. V tem mladenču, Stanislavu, pa je viditi, da se vojskujejo vse zamurske hude nagnjenja, v enim mladim osebstvu strinjeno, s silno močjo kersanstva, kteriga je bil njegov jasni in nezmerno bistri um v Evropi se naučil, tode njegovo serce, kakor se čuti, ga še le zdaj — po marsikterih ranah in udarcih djansko zapopada. De se mu namreč ni dobro godilo, ko je bil za nekaj časa misijon zapustil, kajete dve njegovih pisem, v tistim času pisani, v kterih je pa zmiraj nekako z Bogom delal in ni nikoli zatajil spoštovanja do svojiga nekdanjiga rednika, tako da na apostaziranje celo ni misliti. — Druga prav znamenita posebnost je ta, da zamurski otroci v mladosti so taki, kakor de bi ne imeli ne le nobene iskro hvaležnosti, temuč tudi še zmožnosti za to čednost ne. Kdor je kdaj imel s kterim opraviti, bo to poterdil. Neprenehama jim je bilo treba praviti, kako gerda je ta pregreha. (Tudi slovenski starši bi mogli v otrocih to potrebno čednost bolj buditi; iz nehvaležnosti izhaja toliko grozovinske divjačnosti.) Misliti bi bilo takrat, da ves trud je zastonj; zdaj pa vender skorej vse pismo od hvaležnosti govori. Recimo, ko bi list tudi velik del hinavšina bil, se vender iz njega spoznanje vidi, in upanje sveti, da odreja tudi pri zamurcih ni zgubljena, in tako bister um zaupljivo svoje prihodnosti ne bo pozabil.

Vred.

Iz Gorenškiga, mesca grudna. — Čas neprestano hiti naprej in že stojimo na pragu leta 1863. Imenitni resdobi se primikujemo, zlasti mi Slovinci, ker pričeli bomo v malo dneh obhajati tisočletni spomin pokristjanjenja naših paganskih prededov. Da sta tudi ssv. brata Ciril in Metod po Krajnskem oznanovala nauk večnih resnic ter prizigala luč sv. evangelija, ni dvomiti, ako hočemo verjeti ustno izročilo. — Če stopaš, ljubi bravec, po stermem klanecu iz Mokronoga proti Trebelnemu, prideš že blizo pod verhom do nekdanje farne, zdaj pa podružno cerkve Trebelnske, posvečene sv. aposteljnu Petru. Za njo stoji pod bregom kraj pokopališča stara, zapuščena, v bizantinskem zlogu zidana kapelica, katere začernelo zidovje spričuje visoko starost. Zdavnej oglodal je že vsekončavni zeb časa njeno notranjo opravo, kakor tudi streho, okna in duri; pa kar so pokončale serdite uime, saj medlo nadomestuje mati narava, ker ovija poginu zapadene zidine z odejo šibkih vejic. In to nevidno zidovje nam ohranjuje živi spomin na slavna aposteljna slovanska, ss. Cirila in Metoda; zakaj, kakor so mi pred leti pravili prepoštovani in blagi Trebelnski go-

spod oče Jan. Šuler, živi v ondotnem kraji glas, da sta v ti kapelici svoje dni opravljala ss. aposteljna Ciril in Metod sv. mašo. Kakor ima tedaj štajerska Jarenina svoj stari spominek, tako tudi nam Krajncem Trebelnska fara enacega kaže. Spominjam se, da govorili so tudi enkrat nekje že naš slavni zgodovinar v. č. g. dekan Hicinger o ti kapelici; ne pomnim pa, če so imeli v mislih le edino stavbni ozir, ali tudi spomin na sveta brata. Želeti je, da bi oni, katerim je o ti zadevi kaj bolj natančnega znano, naznanili to rojakom svojim; če pa se ustno izročilo skaže popolnoma verjetno, bi bilo hvale vredno, da bi se stara kapelica otela gotovemu poginu, se saj za silo popravila in v čast ss. aposteljnov Cirila in Metoda posvetila. Res je, da Trebelnska fara ima brez tega mnogo podružnic, al ta kapelica bi bila nji gotovo v največji čast; zakaj marsiktera okolica štela bi si v veliko srečo, ako bi enak slaven spominek imela v svoji bližavi. — Z Bogom!

Rodoljub Podratitovski.

Z Gorenskega. (Svetih cerkvenih obredov zasmehovati ni varno.) Takim, katerim so cerkveni obredi morebiti kaj tje v en dan reč, naj naznanim dogodbo, iz ktere zamorejo očitno posneti, da Bog včasih tudi nagloma vdari zasmehovavca svetih reči. Kar tu pišem, sem posnel iz prijateljskega dopisa in je skoz in skoz resnično. — Že zlo zapuščena in zanemarjena podružnica Radniška — št. Mohorske fare v zgornji Zili — je bila letošnje poletje vsa zunaj in znotraj prenovljena. Za Božjo čast vneti sosesčani, kakor tudi neki blag gospod M. iz nemškega Gradca, so preskerbeli cerkvi v vseh njenih notranjih in zunanjih delih toliko krasno ličnost, da je zdaj clo veliko lepši kakor takrat ko je bila nova. Zlasti lepe malarije na presni zid ji dajejo poseben kinč. 26. oktobra tega leta (20. nedeljo po Binkuštih) je bila od v. č. g. št. Mohorskega dekana vpričo velikih množic blagoslovljena in za službo Božjo odperta. Al čudno se je končal imenovani dan. Zvečer ob 7. uri zaneti se namreč v sredi Radniške vasi pri nekem luterškem kmetu ogenj, ki v hipu vihrá plamečemu steburu enako proti visocemu nebu. Moč požara ne sega vendar po sorodnjih hišah; srečno ubranijo gasivci vas večje in daljne nesreče ter otmejo tudi možu luteranu še premoženja za kakih dve sto gold. vrednosti. Pa glej nezgodo! čez dva dni vžge se zopet ravno pri onem kmetu in mu ogenj pokonča vse ostalo do zadnjega cempera. Od kod neki take nesreče? — Nič se natanko ne vé, toliko pa je obče znano, da je mož — luteran v jutro blagoslovljenja vaščanske cerkve veliko zabavljaj in čeljustil zoper Mater Božjo in sv. cerkveni obred. Naj reče kdo k temu, kar hoče; gotovo je, da možicelj bo pomnil, kdaj je stegoval jezik zoper Marijo in katoliško cerkev. —

Rodoljub Podratitovski.

Z Dolenskiga. V. Na Velehrad, ako Bog dá, gremo, ali kdaj? Romarji v druge svete kraje so se večkrat združevali in strinjali, kakor v Rim, v Jeruzalem, v Ahen, in imeli so vodnika, obiskovali še druge kraje: kdo bo nas vodil, kod bom osicer še hodili? Ne gremo tudi v Marija-Celj, v Jarenino? Kdo nam bo na Dunaji skazoval? Ali bi ne bilo prav, ko bi se tega čitavnica lotila, bi načert te poti razglasila? Odbor naj bi pri železničnim vodstvu govoril, da bi se morebiti bolji kup vozili. Sej so tudi Nemci to dosegli, popotvaje v Terst itd. To sim že davno mislil sprožiti; pa sej ste morebiti že kej, ali vse to oskerbeli? (Prav nič se ne. Vr.) Po moji misli bi bil čas naj pripravniši med Šmarnima, da bi se mogli tudi šolski možje tega popotvanja vdeležiti. Jest pojdem potem naprej, ako Bog dá; in marsikdo ima še druge pota; toraj bi bilo prav, naj bi romarji ne bili vtesnjeni, da bi se brez škode ne mogel kdo odtergati.

V Gorici 17. grud. — Tukajšnja Čitavnica slovenska lepo napreduje; dan na dan dobiva novih udov, domačih in zvnajnih, svetnega in duhovskega stanú; in ako jim rodo-

ljubje ni prazna beseda, se bo tudi naša čitavnica ohranila mnogo let. Začasni odbor je sklenil ob nedeljških zimskih večerih poštenih kratkočasnic napravljati. Že se je pretekli nedelji tombola igrala, med igro in po igri pa tudi kaka slovenska zapela in igrala na glasovir. Vse se v naj bolj dostojnem redu godi, ne žali se ne Bog ne bližnji. — Naj vam še pristavim, da se je letos tudi v prvem razredu gimnazijškem keršanski nauk v obojnem domačem jeziku učiti začel, kar se bo, kakor upamo, prihodnjč godilo tudi v nadaljnih odredih.

Na Dunaji je bil 18. t. m. deržavni zbor s slovesno sv. mašo kardinala Ravšerja v stoljni cerkvi zdaj sklenjen.

SPOMINEK

nepozabljivimu součencu

Ludoviku Dolinik-u,

umerlimu mesca grudna 1862 v Ljubljani za susico, ki ga je prisilila, da je zapustil bogoslovje v Gradcu in prišel k materi v Ljubljano

Si vmerl ob zimi brezvetlični. —
Kdo ti, Ludovik! bo venec vil?
Naj solza zmerzne v biser lični
Venec lepši v raju si dobil.

Čemu so cvetke pomladanske —
Minejo, kot mati njih, pomlad;
Nabral kreposti si keršanke,
Té ti angel zvil je v venec zlat.

Si limbar čist bil nam tovaršem,
Bratje! vi povejte — mar ni res?
Za Bogam vdan ves si bil staršem,
Res si bil jim sladek dar nebes.

Razpadla dušna je posoda —
Čaka v zemlji hladni časa, dne.
Ko vživat gre na klie Gospoda,
Kar okusilo še ni serce.

M. L.

Razgled po keršanskim svetu.

Iz Prage naznanujejo „Vaterland-u“: „Pred 6 mesci, so tukajšnji in dunajski časniki velik šum po svetu gnali, kako neredno ravnaajo usmiljene sestre po bolnišnicah. Od vsih strani so pritiskali, naj se reč dobro in natanko preišče, in napake — prav za prav — usmiljene sestre odpravijo. Reč, se vé, ni mogla neznanost ostati političnim vradnijam in c. k. deželno poglavarstvo je ukazalo, vse ustave preiskati, v kterih so usmiljene sestre. Poglavarjev namestnik baron Kellersperg je sam občno bolnišnico in porodnišnico preiskal, da bi se silnih pritožb preprical. In kaj je najdel? Najdel je, da vse pritožbe so gola laž, ne en bolnik se ni pritožil ne zavolj jedi in ne zavolj streženja usmiljenih sester; nasproti je vsak hvalil, kako priljudne so, da same sebe preveč zatajujejo, vse pa v nar lepši snagi in redu opravljajo. Časniki, ki so toliko laži trosili po svetu, sedaj o tej vradni preiskavi ne besede ne čerhnejo.“ (Upamo, da enako se bo tudi našim ljubljanskim sestram čast skazala.) — „Pozorjev“ vrednik, korar Stule, ki so ga zavolj časniških reči v kazen obsodili, je dobil od več strani milvavnih pisem, kakor pišejo „N. L.“ Duhovstvo kolinske okrajnije pa prosi kardinala in kneza vikšiga škofa, naj bi obsojenca pod svoje varstvo vzeli, zlasti ker je zvest in goreč duhoven in je Cerkvi že toliko koristil.

Naj poslednjiši naznanila pravijo, da vse milva gosp. Štulca; neki star duhoven, ki je že petdesetletnico obhajal, je vložil prošnjo, da naj bi on prestal kazen namesto vrednika. Govori se tudi, da gre kardinal Švarcenberg na Dunaj, da bi kaj storil v prid g. Štulca.

V Nemeckim, na Moravskim, so zdaj v kratkim v katoliško Cerkev sprejeti: France Švanda, rokodelec, Jozef Tlustoš, doslužen četnik, Jozefa Žejdlikova, oglarska hči.

Pridnost, s kakoršno so se hodili kersanskiga nauka učiti in so posojene bukve brali, daje upanje, de je Cerkev dobila tri goreče katoličane. (Hlas.) — V Bernu so pa 27. u. m. tudi 3 prestopili k materi katoliški Cerkvi. — V Riedenbergu na Badenskim se je mesca vinotoka pokatoličila baronovka Elrichshausenova, akoravno je sorodovina z vso silo nasprotvala.

Tudi Madjari začenjajo misliti na tisočletnico od začetiga kersanstva v njih deželi. „Pesti-Hirnök“ piše: „Slovenje sploh, zlasti Moravani bodo l. 1863 obhajali tisočletni spomin, kar sta prišla ss. Ciril in Metod na Velehrad moravski. Metod, od papeža Adriana panovski viksi škof imenovan, je gledé na nas Madjare vzrok, de se je snidel z Arpadam, neumerljiviga spomina, njegova škofija se je zanesljivo razprostirala na jug ob Savi in Dravi k Dalmatinskemu; Metod se kaže ko prvi apostelj Madjarov. Legenda panonska nam oznanuje, de je Metod na poklic greškiga cesarja, ki ga je želel pred smertjo viditi, l. 880 popotval v Carigrad. Na ti poti se je zgodilo, de se je Metod po željah Arpadovih z njim snidel.“ — Naj živši spominki ogersko-slovenskiga ljudstva se stikajo s starodavno Nitro, o kateri poje stara pesem: „Byla svaté mesto Methodovo, vzdíci tu našim otcum kázal Boží slovo.“ Nitranski škof so načert ali program za tisočletno obhajanje, predloženo po Pružniškim dekanstvu, s temi-le besedami poterdili: „Laudo districtualem pietatem, qua ss. apostolorum Cyrilli et Methodii cultum promovere intendunt“; hvalim gorečnost dekanij, ki česenje ss. aposteljnov Cirila in Metoda hočejo povelicati. V ravno ti škofii v Dohňani v duhovni Puhovski zidajo novo cerkev sv. Cirila, k kateri je bil 18. nedeljo po binškoštih kamen vloženi. (Hlas.)

V Rimu je po poslednjim številu 29 kardinalov, 35 škofov, 1529 mašnikov in klerikov, 339 semenišnikov, 2509 minihov, 2031 redovnic ali nun. Ima pa 6 semeniš: rimsko s 83, Pijevo s 64, vatikansko z 49, francozko z 48, južno-amerikansko s 46, in severo-amerikansko z 49 gojenci; k temu 19 vatavov, med njimi je Propaganda s 138, ogersko-nemški vstav z 49, angleški z 29, irski z 42 mladenčiči. 15 hraniš in 18 gojilnic za deklice verdevajo redovnice.

Jabelka in lesnika.

Med Rimam in Prusijo je zdaj dogovor, de bi se v Berolinu škofijstvo vstanovilo in papeška poročnija ali nunciatura na pruskim dvoru naredila. — Apostolski sedež se mende res hoče v Petrogradu popečati, de se oprosti Sokolski, viksi bolgarski škof, ki so ga po tatinsko iz Carigrada odpravili in po krivično zaperli v razkolnišk samostan. — Kardinal Mathieu, viksi škof Besansonski, je začel neki v Rimu obravnavanje, de bi se premenilo obredoslovje galikansko v rimsko, in bi se sprejelo po vsi Francii; tako bi se vtopile vse sledi galikanizma. — Pravijo, de Anglija hoče Helenam, ki si po sili žele kralja angleškiga kraljeviča Alfreda, prepustiti vse jonske otoke, s čimur bi Grečija za peti del narasla; zdaj ima namreč na 892 štirjaških miljah čez milijon prebivavcov; jonski otoki pa štejejo na 52 štirjašnicah 200.000 prebivavcov. Če bo prepékani Džon-bul te otoke Helenam izročil, mora že tudi vediti, zakaj? — Kaj pa, ko bi tudi na uboge Iree malo velikoserčno ozreti se milo- in blagovolil? — V Škocii je bilo v začetku sedanjiga stoletja le 16.000 katoličanov; dandanašnji jih je 250.000 s 180 duhovni in 120 cerkvami. — V „Donauzeitung-i“ neki dopisnik iz Tirolskiga jezlja, de ima o začetku deželnega zbora po vsih duhovnijah v Oberinthal-u biti slovesna sveta masa, de bi sv. Duh razsvetlil deželne poslance, in vse hvale vredno prizadevstvo za edinstvo prave vere zasmehljivo pika z „Actionspartei.“ „Volksfreund“ to potuho imenuje „sehr erbärmliches und verächt-

liches Treiben“, jo je po zaslužnji osibal, in pravi, de je bo o drugi priliki še le hujši, ter bodo tudi tisti opazili, ktere dopisnik s tako brambo le v zadrege vleče ali kompromitira. — Vse tako kaže, de v Mexiki Napoleonu ne svetejo rožice. Pravijo de 10—12000 vojakov, ki jih je Forey v pomoč tirjal, mu natihama in zredama pošiljajo; pa kdo vé, če bo tudi potlej kaj opravil, ker 7 milijonov Mexikancov Francozam tudi živeža več noče tegniti, in si ga morejo od drugod dobivati. — Turinska vlada je potrebovala 60.000 vojakov, de je Garibalda vergla, ki pa še hoče pokonci lezti; za 300 brigantov na Napolitanskim pa jih potrebuje 90.000, pravi „Politik“. Sardinariji pa prav za prav mende na Napolitanskim nimajo nič več zemlje, razun tiste, na kateri njih noge stojé. — Glasovita „Tagespost“ je že marsikaj iz Ljubljane slišala, česar vsakdanje ušese človeških otrok niso čule. Zdaj, kakor „Wanderer“ piše, zvonijo na njene „precartane“ ušesa tudi tožbe iz Ljubljanske bolnišnice zoper neusmiljenost usmiljenih sester, nad vse pa: „wie unmenschlich in der mit dem Civilspitale verbudenen Gebüranstalt zu Werke gegangen wird!“ „Tagespost“ je že čezobilno pokazala, de v svojim modrovanji za ravnopravnost Slovincov z drugimi narodi ni kaj srečna; bo mar v svoji vojski za porodništvo ravnopravnost in zoper usmiljene sestre manj pataglava in enostranska? Bolnišnica ima skoz veliko let odveč poterjeniga in čeverstiga vodja, de bi on „Unmenschliches“ terpeti zamogel. To je dosti. Dobro poznamo pa tudi tistiga redovniku osebstvu sovražniga „liberalniga“ duha, ki celo bolnikam ne privoši za dušo in telo nar boljših strežnic, iše usmiljene sestre najpred v hudi slovez pripraviti, ter jih potem tolikanj ložej iz bolnišnice iztirati. O tem imamo veliko govoriti in bomo občinstvu vse naznanili, če bo treba; za zdaj samo rečemo: Slovinci, de veste! „Tagespost“ in „Presse“ se za Vašo bolnišnico poganjate.

Duhovske spremembe.

V goriški nadškofii: Č. g. Alojzi Zängerle je postal profesor sv. pisma nove zaveze, č. g. dr. Alojzi Zorn zač. profesor cele dogmatike, č. g. Jožef Marušič, iz Leopoldstadt-a, zač. katehet normalski, č. g. Jož. Konec, subsidijar in ucitelj v Gargaru, č. g. Jožef Krobot, profesor sv. pisma nove zaveze, je šel v pokojni stan.

V ljubljanski škofii. Preserska duhovnija je podeljena gosp. Nacetu Podobniku, fajmostru pri svetim Joštu nad Gradcam; Šentjosaška duhovnija je torej 6. grud. razpisana.

Pogovori z gg. dopisovavci.

G. „Di“: Za mis. g. O. vse prejeli: 100térno plačal bo Bog. — Gg. F. J. K—l. F. K. v Št. in K.: Prihodnjic.

VABILO

na

ZGODNJO DANICO

prosimo brati v poprešnjem listu 10. t. m.; — njena cena je na čelu na prvi strani. Prosimo za urno in obilno naročevanje.

 Današnjimu listu je pridjan obseg in zavitek Zgod. Danice.